

cega vohati zamore.) — Paierhuber je tudi povdarjal resnico, da mnogo bolnikov v Gradci rajši v javno bolnišnico k usmiljenim sestram gre, kakor pa v mestno ali k usmiljenim bratom. — Pri vsem tem pa vendar tudi P. želi, da se — zaradi edinstva v vodstvu — odborov predlog sprejme, toda z dostavkom, da morajo poprej sestre pogodbo preklicati, kar je tudi obveljalo. — Ob enem so bili sprejeti tudi drugi sklepi, vsled katerih ima uprava v teh zavodih v svetne roke priti, dotle naj jo še imajo usmiljene sestre, če znižajo tarife; da se slednjič preskrbljevanje bolnikov s hrano po javni dražbi godi, če pa primernih ponudb ne bo dobiti, ravnateljstvo samo to prevzame. —

S postrežniki obojega spola, katerim po teh predlogih ni treba več sestram biti pokornim, hočejo torej liberalni gospodje usmiljene sestre primorati, da pogodbo preklicajo, kar se utegne tudi zgoditi, ker ni mogoče gospodariti, če pošli gospodarju niso več pokorni. — Tu imate zopet jasen izglede, kako da liberalci postopajo. Naj tudi bolniki slabeje imajo in dežela bolj drago in manj zanesljivo upravo dobi, kaj zato, da se le liberalcem želja izpolni in kat. cerkvi ena za uho da. —

Slednjič so se rešile naslednje točke proračuna: za Joanej doplača dežela 100.572 gld.; za galerijo slik in risarsko akademijo 7955 gld. Za dež. gledišče v Gradci (s katerim pa ima dežela ravno toliko opraviti kakor — z dunajskim) je predlagal fin. odbor doplačila za 1150 gld. Stvar pa je drugo lice dobila. Minister notranjih zadev namreč ni dovolil prodaje gledišča in toraj bi dež. odbor moral po sklepu dež. zbora od 6. dec. 1872. popravljeno se lotiti. Za to bi pa po preračunu stavbinega urada v sedanjih razmerah najmanj 113.537 gld. stroškov treba bilo. — Sedanji ravnatelj gledišča je ponudil dež. odboru, če mu gledišče in vse druge prostorije na 6 let odstopi, 12.000 gld. letne najemnine. Seidl je prišel še z drugim predlogom, s katerim se je pa hudo spekel. Do njega se je namreč obrnil bil neki R. Müller s ponudbo, da prevzame na 6 let gledišče brez poprave za 6000 gld. na leto, ter hoče najdalje do l. 1876. sam spodej, kjer je občinstvo, nekaj popraviti, in Seidl to gorko priporoča. Baron Hackelberg ga pa krene, češ, da je to nekaj celó novega, ako poslanec poudbi sprejema, ktere spadajo v upravo dež. odbora, ter hoče, da bi dež. zbor v tej reči sklepal, preden še deželni ali finančni odbor stvar razsodi. — Dr. Heilsberg je stavil predlog, da zavrže dež. zbor vse sklepe od 6. dec. 1872, češ, da ima dežela že itak preveč stroškov in da ni gotovo, ali bi gledišče toliko neslo, kolikor bi poprave stale.

Po predlogu dr. Schlofferja se sklence tajno sklepovanje o tem in po nasvetu dr. Dominkuša se dr. Heilsbergov in Seidlnov predleg fin. odboru v nov pretres izročita in nasledek je bil, da se je

Seidlnova mešetarija celó zavrгла, on jo pa potem muhasto zavije, češ: no, saj sem tudi jaz tako mislil!

Fin. odbor je namreč predlagal in dež. zbor temu pritrđil: a) da se sklenjeno prezidanje gledišča opusti, dež. odbor pa le od znotraj potrebne poprave poskrbi, za kar se mu 25.000 gld. v zajedem vzeti dovoli; b) da se gledišče po javni dražbi odda za ceno, ki nebi dala samo obresti tega stroška, marveč še več, in da se pri najemnikih ne gleda toliko na svoto, ktera se obljubi, ampak na zanesljivost najemnikovo. —

Gospodarske stvari.

Steklina.

(Konec.)

Ker zamore vsaka domača žival vgriznjena biti od steklega psa ali druge stekle živali, ali pa okužena od njene sline, ko gospodar nič za to ne ve, mora, kakor hitro mu žival zbolí, na popred razložena prva znamenja paziti; živaj, če se mu sumljiva vidi, od ljudi in živine ločiti in napraviti, da se bode primerno ž ujo ravvalo. Če se pa zagledajo nevarni prikazki, mora se to brez odloga pod težkim odgovorom naznaniti gospodski, ktera je za varnost v kraju postavljena, in bolno žival naj da gospodar precej ali sam od sebe, ali po povelju gosposke ubiti. Ostro je prepovedano jesti mleko ali meso, kakor tudi rabiti druge reči, ki pridejo od takošnih sumljivih ali bolnih živali.

Ako zastran stekline sumljiva ali zares stekla žival v kraju, kder je, uide, ali če od kod drugod pride in se zapazi, se ima to v kraju in v okolici vsem na znanje dati, da se zamore vsakdo varovati. Kedar se kaj takega prigodi, je treba posebno na otroke gledati. Pse in druge živali je treba pri hiši zaprte imeti. Žival pa, ki je stekla ali zavoljo stekline sumljiva, se mora pobiti. Ubita žival naj se s kožo vred na postranskem mestu globoko v zemljo zakoplje in z neugašenim apnom popari in jama s trnjem zagradi; v vodo naj se nikakor ne meče. Kraj, kder je žival prebivala, posodve, iz katerih je žrla in pila, če so lesene, slama in vse drugo, na čemur je ležala, in karkoli utegne od njenih pen ali slin omadežano biti, se mora sežgati. Tla izbe ali hleva se morajo s kropom pripraviti in z neugašenim apnom ali z neizluganim pepelom očistiti. Ravno tako naj se očistijo spodnji deli izbinah ali hlevovih sten, kolikor jih je bolna žival mogla doseči. Lanec ali verižica, na ktero je bila priklenjena, se mora dobro očediti.

Je stekla žival kogar vgriznola, hitro rano s svojo vodo izpiraj, s cestnim prahom ali prstjo jo omesi in prav dobro drgni in čohaj, da kri teče, pest soli v topli vodi raztopi in rano izmi-

vaj; nareži čebula in česna, v jesih pomoči in obvezuj, na ravnost pa po zdravnika pošlji; če zamudiš, bo prepozno. Tudi kraj, kjer te oslini, je potreba skrbno omivati, rano pa obvezati, ali z žerečim železom ožgati.

Zavoljo važnosti te reči hočem pridjati nekaj iz razpisa c. k. ministerstva notranjih zadev 26. maja 1854 zastran tega, kako varovati, da živali ne stečejo in ljudje za steklino ne zbolé.

Le-ta bolezen se zamore vneti ne samo, če stekle živali koga vgriznejo, ako tudi ne do krvi, ampak ravno tako, če one kožo poliznejo na takem mestu, kjer je odgrnjena ali sicer ranjena, ali kjer je prav tenka, kakor na ustnicah; na dalje še se slina ali kri take živali dotekne do živega kože ondi, kjer je razpočena, ranjena ali zlo tenka. Nasproti pa ni znano, da bi bil še kdaj kaki človek stekel zavoljo tega, ker ga je stekel človek vgriznol ali s slinami in penami oskrunil. —

Gospodar živali je gledé na blagor dežele dolžen paziti in si prizadevati kar more, da mu žival ne steče. Pomočki, s katerimi se steklina psos odvraca, so sledeči:

1. Psom se mora dajati dovolj jesti in piti.
2. Zlasti po leti ne smejo dobivati gnjile ali smradljive krvi, niti takošnega mesa, masti ali takošne jedi sploh.

3. Kruh, ki se jim poklada jesti, ne sme biti premalo pečen, ne še vroč ali plesniv. Za pse je posebno dober slani kruh.

4. Škoduje jim protinatorna jed, posebno pa poper in druge takošne začimbe in korenike v nji, ravno tako so jim škodljive vroče jedi. Nasproti pa so kosti potrebna jed za pse.

5. Zmiraj je treba gledati, da so psi snazni; treba jih je pridno česati, štrigljeti in prati. Kodrasti pa naj se saj dvakrat na leto ostrižejo.

6. Po leti jih je pogostoma spuščati v vodo, da po nji plavajo.

7. Njih hlevi se morajo večkrat očistiti in z novo slamo nastlati.

8. Po zimi naj se psi devajo v hlevce dobro sè slamo nastlane, da se pred mrazom, vetrom in mokroto obvarjejo, in vedno morajo imeti čiste vode za piti, na kar je ob hudem mrazu toliko boljše misliti, ker voda rada zmrzne.

9. Škodljivo je za pse, če predolgo ležé pod vročo pečjo, ali tik nje, ali blizo ognja, ali pa na solnce, da jih solnčni žarki naravnost zadevajo.

10. Ne smejo se psi iz nagajivosti dražiti ali hujskati, tudi se jim ne sme piti braniti.

11. Po leti posebno potrebujejo psi čiste in zdrave vode.

12. Psi, kateri se gonijo ali pojajo, se morajo pustiti, da po plemenu gredó.

13. Nikoli naj se psi ne pusté, da bi se dalj časa vlačili, ker se tako navadijo z drugimi psi ravhati, postanejo hudi, in se radi ujedajo, ter lakote in žeje žró in lokajo škodljive reči.

14. Pse, ki so hudi in radi koljejo, je treba priklepiti na lanec; sploh pa se morajo tako držati in čuvati, da ne morejo nikogar poškodovati. (Dom. živinozdravilstvo.)

Navadnejše telečeje bolezni in domača zdravila proti njim.

(Po „Pr. Ldw.“)

Zvunanje vnetje popka.

To vnetje nastane pri teletih večidel prve dni po porodu, če se pri pretrganju popkovina prenatagne ali kakor bodi od zraven stoječe živine stisne. To bolenje je vnetje zvnajnih kožnih delov na popku mladičevem. Popek je otekel, bolj gorek, vendar pa, če ga tudi stisneš, ne preboleč. Živinče kljub vnetja rado sesa in je še veselo.

Vendar se to bolenje ne sme prezreti in zanemariti, ker se lahko spremeni v notranje vnetje popka, kar je bolj nevarno in boleče. — Vlije se v hladno vodo oceta ali jesiha, v to se pomočijo lanene cunjice in kot hladni okladki na popek obezujejo. Živinče se mora varovati prehlajenja in stiskovanja po drugi živini in se mu ne pušča, da preveč sesa.

Notranje vnetje popka.

To bolenje je vnetje trebušnice (trebušne kože) okoli popka in popkovine in je nasledek zane-marjenega zvunanega popkovega vnetja. Nektera leta je ta bolezen bolj navadna in mladiči to bolezen ali saj nagnjenje k nji prinašajo že seboj na svet. Znamenja te bolezni so, da mladiča mrzlica trese, da je klavern, večidel leži in manj rad sesa. Zvunanji popek včasih ravno ni preveč otekel, pač pa popkovina, in če popek bolj v globočino pritisneš, živina kaže, da jo to boli.

Tako bolenemu teletu se daja vsako drugo uro $\frac{1}{4}$ masele čaja (poparka) lipovega cvetja (3 loti lipovega cvetja se poparijo z bokalom (firteljnom) vrele vode, v kateri je bil 1 lot solitarja raztopljen). Ponavljajo se večkrat mjljni (žajfni) klistiri; živali se držé prav toplo in hladni povoji (oveze) vode s kisom pomešane se marljivo okladajo. Ako živalim v 24—36 urah nič ne odleže, je najboljšé jih zaklati; če se pa tretji ali peti dan popek začne gnojiti, je upanje, da popolnoma ozdravé. Skrbeti se pa mora, da luknjica v oteklini odprta ostane, da se more gnoj iztekati. To se pa doseže najbolje s tem, da se oteklina z mlačno žlezasto vodo umiva in vsak dan po dvakrat v imenovano luknjico suh hodničen zavitek vtakne, ki ga je pa treba z večim hodničnim zavitkom in rahlo obezo k trebuhu privezati. —

Popkova kila pri teletih.

Popkova kila, tudi popkov trut imenovana, nastane, če del kake čreve skozi odprto notranjo popkovo luknjo zleze. Tu nastane okoli popka

mladičevega večja ali manjša mrzla, ne boleča, pošlatu elastična (odskočna) okrogla oteklina, ki se da noter v globino trebuha nazaj potisniti. Ako živinče znak leži, sama ob sebi izgine, hitro se pa sopeset pokaže, če živinče na noge stopi.

Tu nasvetuje zveden živinsk zdravnik mažo, ki se naredi iz 1 leta svinske masti, 40 gramov zribanih španskih muh in 5 gramov bele mišnice. Vse to se dobro zriba, med seboj pomeša in kila s polovico dobro pomaže in vmanca; če bi prvokrat ne pomagalo, se v 8 dneh z drugo polovico pomaže in vmanca. Po tej maži dobro vmančani pri teletih kila gotovo premine. Sesavnim teletom je treba tudi ses nekoliko odtegniti, odstavljenim pa manj jesti dati. (Dalje sledi.)

Gospodarske skušnje.

Kuruza „Stražimirovka“. Pod tem imenom priporoča v „Zagrebačkem gospodarskem listu“ g. Drag. Stražimir svojo kuruza, za katero je na hrvaški in dunajski razstavi svetinjo dobil, in hvali posebne prednosti ranega dozorenja, višeteže (vagan namreč tehta 85—88 funtov) in izvanredne rodovitnosti (po 2—4 stroki na stebelu), jalovca skoro ni med njo. Kdor bi si semena naročiti hotel, naj se obrne do semenškega kupca v Zagrebu, g. Anišića, vagan po 7 goldinarjev.

Zastran rožnega krompirja, o katerem smo zadnjič poročali in ga priporočali, si je treba zapomniti, da najbolje stori v dobri črni prsti večkrat preobrnjeni in ne na novo, ampak že leto prej pognojeni. Seme se tudi dobiva pri gori imenovanem g. Anišiću v Zagrebu.

Dopisi.

Iz Slovenjgradca 16. sušca. (Kat. pol. društvo.) Zavoljo silno slabih potov se je bilo k včerajšnji obletnici našega kat. pol. društva zbralo scer menj udov kakor druge krat, vendar je bil ta zbor v oziru na storjene sklepe zelo važen in pomenljiv. — Po končanem govoru prvomestnika, ki je ob kratkem poročal o delovanju društva v pretečenem letu, popisal je g. dr. Š. razun drugih novjših dogodbe zlasti razprave o „verskih“ postavah v državnem zboru, in povedal, da so sv. Oče povzdignili v posebni okrožnici svoj glas zoper take postavbe, ter da so se tudi škofi sešli na posvetovanje, kaj bi jim bilo zdaj storiti.

Na to so kmetje sami predložili (posebno gorko je ta predlog priporočal Fr. Hergolt iz Šmartinske fare), da bi se društvo obrnilo z adreso do Nj. Veličanstva, presvetlega cesarja, naj bi ne potrdili takih postav, ki so očitno na kvar katoliški cerkvi, ob enem naj bi se tudi v adresi do milostljivega kneza in škofa izreklo, da jih s zvesto udanostjo in z vso gorečnostjo podpirati ho-

čemo pri vsem, karkoli bodo v obrambo naše sv. cerkve storili. Odboru je bilo naročeno, adresi sestaviti in podpisati.

Slednjič naj še omenim, da se je prejšnji odbor vnovič izvolil, namesto g. Al. Kosa, bivšega tajnika, bil je pa izvoljen g. J. Sattler, kaplan v Staremtrgu. — G. Kosu, ki se je od nas preselil, je zbor za njegovo neutrudljivo 4letno delovanje v našem društvu, kterega ustanoviti je pripomagal, pismeno zahvalnico poslati sklenil.

Iz Savinske doline 9. sušca. (Šolstvo po liberalnem kopitu ne napreduje — hira.)* Odkar nam je zaslepljeni liberalizem nove šolske postave vsilil, šole po deželi namesto napredovati — večidel le zmerom bolj hiraajo. Znano je, da se je vsled tega mnogo dobrih in poštenih učiteljev svojim službam odpovedalo dobro vedoči: „da se dvema gospodama,“ ki si nasprotujeta, — še manj pa večim — „vestno služiti ne da;“ — znano je, koliko vrzel delajo med učitelji nove vojaške postave; dejanska resnica je, da ošabni brezverski liberalizem, ki ubogim kmetom toliko žaljevih denarjev iz žepa zvabi, razumnim vedno bolj oči odpira, da spoznavajo, kam da pes taco moli; da svojih sinov, ki so jih dosihmal z veseljem učiteljskim stanom žrtvovali, več v šole ne pošiljajo, kjer se jim po liberalnem kopitu le spridijo in ob vero spravijo. Tudi naši mladenči sami, če so količkaj previdni, viditi nerédno, dostikrat ostudno obnašanje svojih lastnih učiteljev, — in kolika je npravna čut nepopačene mladine! — ki so množini v posmeh in zasramovanje — pametnim pa v pomilovanje, si v takem položaju nikakor na njih mesto ne želijo kljubu vsemu povišanju plače. Zato se sedeži po šolah in učiteljskih službah zmerom bolj izpraznjujejo — šolstvu na velik kvar! —

V Št. Jurji pod Tabrom se je vrli, pošteni in dobri učitelj J. K. iz omenjenih vzrokov, nekaj pa tudi zato svoji službi odpovedal, ker so ga sedanji liberalni uradi kot „klerikalca“ sumničili, — bil je namreč večidel od crkvenih organov postavljen, on se pa tudi ni hotel novi liberalni preskušnji podvreči. In zakaj tudi? — v novo sužnost? Tako je ostala šola skoro leto in dan zaprta, preden so učitelja iz sosedne Kranjske dobili. Ta jim je pa ravno zdaj po ne dolgem službovanju v svoji boljši starosti za kozami odmrli. — Danes 9. t. m. je bil pogreb. Sosednim učiteljem — bilo je vsih 8 skupaj — pa ni bilo dano spremiti tovariša, ker je bil že ob 9. uri zagrebljen.

Tudi v G... fari, odkar je umrl stari učitelj L. P..., ki je ondi pol stoletja dobro in skrbno šolaril, ni bilo nobenega novošegnega učitelja dobiti, ki bi bil rajncega le od daleč nadomestil. Bil je Br..., kojega so farani sploh le „Horvata“ imenovali, ošaben liberelec, ki pa ni ne slovenske,

* Pa že zopet skrženo! boste rekli. Al pomislite, da list le enkrat na tjeđen izhaja in mora skrbeti za prostor tudi drugim dopisom. Vredn.